

OSWIADCZENIE EMIGRACII POLSKIEJ.

Kiedy braci naszych krew rumieni ziemię ojczyste, my od lat kilkunastu nieszczęściem pchnięci, po świecie rozrzućeni zostajemy. W pierwszej dobie niedoli naszej, powielekroć podnosiliśmy głos przekładając ludom i światu położenie sprawy naszej. Składaliśmy w 1832 izbom Francji i Wielkiej Brytanii wołania nasze tysiącami podpisów okryte. Nieprzystawaliśmy nigdy na różny sposób przemawiać sądząc, że to jest sprawa Europy powszechna. W obecnej uroczystej chwili, należy nam przed światem powtórzyć, co widzimy, co czujemy.

W latach ostatniego rozbioru Polski 1794, 1796, trzy mocarstwa grabieżskie oświadczały, że zajmują swe części do czasu, którego nieoznaczyły. Były więc skłonne rzec się swych czasowych posiadłości, skoroby je do tego okoliczności niewolili. Polacy pewnie nie mogli polegać na takich obietnicach; w rzeczy samej, nigdy na ich dobrowolneskłonności nie liczyli. Mogli atoli spodziewać się że podobne oświadczenia będą miały pewne w dyplomacji europejskiej znaczenie. Jakoż, w różnych razach Austria okazała gotowość do wyrzeczenia się swych udziałów. Polacy zaś, ludzeni interesem jaki dyplomacja europejska powinna była znajdować w utrzymaniu ważności oświadczeń, mniemali że mogą o swe upomnieć się prawa i rozprawić się pojedynczo, bez niepokojenia innych mocarstw. To mniemanie, stało się tym podobniejsze, gdy roku 1809 uzyskali udział rosyjskiego działania przeciw Austrii. Wszakże nieszczęśliwy zawsze obrót ponawianych usiłowań, pogrążając one w przepaść upadku, po długim a bolesnym doświadczeniu, przywiódł do oczywistości, że zrywając się częstkowie przeciw jednemu, w każdym razie znalazł nieprzyjaźń dwu innych; w swym porwaniu się cząstkowym miał sprawę ze wszystkimi trzema mocarstwami. Od lat kilku naostatek, przez świeże umowy, okazało się że trzy nieprzyjatywne mocarstwa, wzajem zobowiązały się między sobą, w każdym razie działać wspólnie, przeciw wszelkiemu objawianiu się narodowości polskiej. Sprzysięgły się na zagładzenie naszego bytu, tego wszystkiego co jest w ludzkości najdroższym. Sumienie, swoboda osobista, węzły rodzinne, wszystko jest zagrożone ostatecznym zatarciem przez srogie postępowanie i znowę trzech mocarstw. Swym zmownym przesładowaniem i uciskiem, zbliżyły one i spoiły myśl rozczastkowanego działania Polski w jedno. Naród Polski, tylekroć uwodzony, w coraz opłakańszą toń wdawaniem się dyplomatycznym potracany, widzi się naostatek samemu sobie, własnym siłom swoim zostawiony i niemoże inaczej jak we wszystkich częściach swoich powstawać cały od razu, przeciw wszystkim trzem zawziętym wrogom razem. Tchnie męztwem do podobnego zmagania się. *Po raz pierwszy dziś, próbuje sił swoich przeciw potrójnemu wrogowi, zażartemu i potężnemu.* Rychlej czy później, tryumf odniesie.

Naród polski zna dobrze nierówność sił, jaką chcieliby go przerazić. Ale zna tę siłę przyszłości, którą sam ożywia, tę siłę ludu, która tworzy jego własną a osłabia wrogów. Bo sprawa jego jest walką pryncypiów. Upominając się i dobijając o swój byt, ścięra się z despotyzmem; chce podnieść rzeczywistą wolność całego ludu swego. Zna, bytu jego zapewnienie, spoczywa na wyzwoleniu mnogich ludów, że sam wywołuje powstanie innych: naprzód tych, co krwią, mową, obyczajem, pojęciem,

jemu są bratnie; a z kolei, pod tym względem dalszych, a to tych co zaludniają rozległe trzech mocarstw ziemię. Nie jego w tym wina, jeśli rzecz tak dalece zaszła, iż niedługo byt dwóm mocarstwom wróży. To pewna, że nietrwoży się ogromem przedsięwzięcia, ufny w nieodzowną przyszłość, i dzielność własną. A dopóki ostatnia żyła polska, w jego ciele drgać będzie, działać nieprzestanie.

Czujemy to dobrze że Polska świat niepokoi, i zataić nie możemy, że odednia do dnia, niewolona upornie przeciwnościami, coraz większy pożar nieci. Jawno to jest światu. Głos ludów i ludzi serca, na przyszłość liczących, śmiało to z oklaskiem i żarliwą przychylnością podnosi. Dzięki im, wiedza co czynią. Postępowanie niechętnych, obecny stan utrzymać, jak najdłużej przeciągnąć usiłujących, przewiduje to niemniej, zapobiega wybuchom, jakby to był skuteczny do zatrzymania przyszłości środek. Nieraz dyplomacja europejska po czasie wdawała się w sprawy narodów, aby krwią przelew zatrzymać; a nigdy niepomysłała krwi przelewu powody usuwać. Niechaj to Europa rozważy, mianowicie zachodu. Niech baczy, na czym stoi pozorny dziś jej pokój, pozorna spokojność, pozorne ubezpieczenie. Dziś to bezpieczeństwo dla Europy zachodu polega na niemocy trzech mocarstw ujarzmieniem i zagładą Polski zajętych. To bez końca trwać nie może, a jeśliby po niej jakim przeciągu czasu nienadszedł jej tryumf ze wszystkimi wspomnionymi następstwami, wtedy, biada ludzkości, gdyby się w wysileniu i zwątpieniu zjawiła skłonność zbratania z jednym z despotów: Wynikałoby z tego, służebność plemienia sławiańskiego, pięta niewoli dla starego świata. O nie, to nienastąpi. Umysł braci naszych i w potomkach niezachwieje się; duszy swej przeniewierstwem dla przeświadczeń i obowiązków, nie splamią. Odniesie Polska tryumf; ale opóźnieniem i przewłoką, nabrzmieją żyły ludzkie krwią której rychłego przelewu potokami nic nie wstrzyma.

Powiedzieliśmy przed laty, że wyrażając żądania nasze nie wywołujemy wojny; wystawując teraz w obec zaszytych tyłu wypadków, położenie sprawy naszej, sprawy ludów, powtarzamy, niewywołujemy onej; bo w naszym przeświadczeniu ona jest, skryta, tajna, czyhająca na zgubę wszystkich, dręcząca niespokojnością ludy; z tąd polyskująca groźnie jawnymi wybuchy, tlejąca ustawnie, długie lata przeciągła, nieugaszona.

Nasza niedola, nasza obecność, jest obrazem tego niewypowiedzianego dolegliwego stanu, wynikającego przedewszystkiem z okrutnej krzywdy jaką nam wyrządzono. Słyszymy wyrzut od ludzi niechętnych, widzieć niechających, że niepokoiśmy świat. Tak jest, zgłębi sybiru, zwięźień i rozsyпки po kuli ziemskiej, dobędzie się wszędzie uczucie i myśl nasza: dochodziły i w każdym czasie przedrą się do serca narodu naszego. Siła ludzka temu zapobiedz niezdolna. Znamy to dobrze że obecność nasza na kuli ziemskiej, świat niepokoi. Gdzież się podziejemy? Kto może wymagać, aby tysiące miały samobójstwem z widni świata schodzić, kto może oczekiwać, aby naród dwódziesto milionowy samobójstwem kończył!

Cześć Wam Bracia, coście świeżym powstaniem objawili narodu życie, narodu myśl, żywioł i zasady; cześć wam coście usiłowali od razu zerwać się na całej przestrzeni ziemi naszej. co macie męstwo scierać się z potrójnym wrogiem. Cokolwiek

Opatrzność dla sprawy naszej zastrzegła téj chwili, czy rozwinięcie się i powodzenie, czy czasowe ztlumienie i zawieszenie, bądźcie pewni że hasło przez was dane, do gruntu dusze nasze przeniknęło, zawrzała wnas krew, rozlały w umysłach naszych na wasze powołania powolność, na wasze rozkazy posłuszeństwo.

Jużbyście nas widzieli w szeregach swoich; ale jakież utrudzenie, jakie zapory wznoszą się między nami! Na dwie strony ziem ujarzmionych które wyzwolić usiłujemy, rozlega się dla nas dwojakie więzienie: bo rozsyпка nasza po zachodzie, niemniej jest więzieniem jak Syberja. Otaczają nas życliwe współczucia, a nam, jak więźniom, zpod licznych straży wydzie-

rać się potrzeba, przez liczne strażę przemyskać, przez nieprzyjacielskie kraje przebijac,

Niewiemy dokogo mówimy. Mówimy, do reprezentantów izb o sprawach narodów diskutujących, do ludzi serca nam życliwych; do rządów i władz, do dyplomacji losami państw ważącć, do różniewidzących i niechętnych; mówimy do świata. Ucisząc i tłumiąc wszelkie wzruszenia w sobie, wyrażamy się bez namietności, spokojnie przekładamy nasze krzywdy i niedole, położenie sprawy naszej: aby ją przypomnieć w dniach, wktórych się żyjącą objawia.

Takie Oświadczenie podpisujemy.

Dnia

1846 roku.

Podpisali do dzisdnia we Francji, Anglii, Belgii, Szwajcarii i Afryce :

Abramowicz Jérôme, Adamonis Casimir, Adamowicz Joseph, Adamowicz Stanislas, Adamowicz Théodore, Adamowicz Jean, Alexandrowicz Caliste, Ambrożewski Joseph, Anczykowski Casimir, Andrzejewski Jean, Anusewicz Adam, Arend Jean, Archichewicz Marc,

Babczyński Joseph, Babiański Vincent, Baczmanowski Joseph, Badichowski Joseph, Badyński, Bagieński Joseph, Bałbaszewski François, Bałaszys Constantin, Banaszewski Felix, Barański Josephat, Baranowski Vincent, Barczewski Pierre, Barwiński Paul, Bawłowski Stanislas, Bądkowski Joseph, Benecki Michel, Ber Stanislas, Berensdorf Antoine, Berent Louis, Beynar Stanislas, Bezart Jérôme, Bębnowski Martin, Białkowski Antoine, Białkowski Felix, Bieczynski Albert, Bielawski Joseph, Bieliński Jean, Bielski Pierre, Bielski Albert, Biełkowski Joseph, Biergiell Sigismond, Bijaner Adam, Biliński Albert, Bitkowski Paul, Błażejowski Léopold, Bobiński Mathias, Bobrowski Grégoire, Bogaski Pierre-Paul, Bogusz Thomas, Bohdanowicz Michel, Bojanecki Jean, Bojarski Edmond, Bojski Joseph, Bonkiewicz Mathias, Borkowski Charles, Borkowski Antoine, Borowski Joseph, Bortkiewicz Constantin, Borysewicz Joseph, Borzęcki Valentin, Bowblewicz Wolfgang, Biergulka Elie, Borzykowski Albert, Breda Antoine, Bremer Pierre, Bronicki François, Broszniowski Stanislas, Brzeziński Adam, Brzeziński Léon, Brzeziński Vincent, Brzoska Stanislas Simon, Brzostowski Stanislas, Brzozowski Jean, Bruno Stellmann Marcelin, Buchta Joseph, Buczacki Albert, Budkiewicz Vincent, Budzyński Jules, Bullagin Alexandre, Bulhak Nicolas, Bullak Antoine, Bukieł Thomas, Bukiewicz Michel, Brynk Xavier, Buyno Michel,

Cerankielski Jean, Cerner Xavier, Chalicki Guillaume, Chajęcki Alexandre, Chelmiński François, Chelstowski Joseph, Chłuda Michel, Chmieliński Thomas, Choynacki Stanislas, Chrzanowski François, Chrzanowski Jean, Ciechański Gabriel, Ciemnołowski Benoît, Ciśniecki Félix, Ciuszowicz Charles, Czapski Léopold, Czarnecki Etienne, Czarnorucki Dominique, Czarniewski Stanislas, Czerejski Stanislas, Czerkiewicz Martin, Cendrowicz Paul, Chyliński Jean,

Daniłowicz Félix, Daniłowicz Joseph, Dawidowicz Alexandre, Dąbek Antoine, Dąbrowski Alexandre, Dąbrowski Florian, Dąbrowski Pierre, Dębski Stanislas, Dobiliński Jacques, Dobrosielski Louis, Dobrowolski Michel, Domagalski Jean Alexandre, Domagalski Stanislas, Dombrowski Vincent, Dombbski Victor, Dobrzański Auguste, Dowbor Dominique, Dowgielowicz Joseph, Dowkont Adolphe, Drawgielewicz Jean, Drychel Adam, Drzewiecki Felicien, Drzewiecki Maurice, Drzewiecki Pierre, Duchyński Clément, Duchyński Onuphre Gustave, Dulemba Alexandre, Dybowski Alexandre Napoleon, Dybowski Joseph, Dygalczuk Jacques, Dymitrowicz Boleslas, Dysiewicz Hyppolite Louis, Dyzmanowicz André, Dziergoński Ignace, Dzikowski Adolphe Pierre, Dzwonkowski Jean,

Egersdorf Napoléon, Eitmin Thadée, Engielhart Antoine, Englerd Ladislas, Eydrygiewicz Adam,

Falkowski Antoine, Feliński Michel Stanislas, Filipowicz Antoine, Filipowicz J., Fijałkowski Jean Zéphirin, Fischer Joseph, Fitylicz Simon, Fontana Ignace, Fresnay (le Vicomte), Funk Charles, Fursewicz X.,

Gajdamowicz Justin, Gajewski Vincent, Gajkowski Joseph, Galkowski Martin, Garczyński Martin, Garnysz Casimir, Garnysz Joseph, Gawdusiewicz Florian, Gawlikowski Thomas, Gawroński André, Gawroński François, Gawrych André, Gaza Mathias, Gąsiewski Louis, Gąsiorowski André, Gebatowski Jacques, Giedroic Joseph, Gierasinski Ignace, Głaszczynski François, Gnatowski Stanislas, Goczalkowski François, Gogolewski, Goloński Felir, Goloński Silvestre Charles, Goloński Victor, Goloński Vincent, Gołuchowski Praxed, Gołyński Alexandre, Gorayski V., Górski Antoine, Górski Téo- phile, Gross Adolphe, Gorydyński Vincent, Goszczyński Michel, Grabiński Napoléon, Grabowski Pierre, Grabowski Frédéric, Grabowski Hyacinthe, Graczykowski Michel, Gralewski Antoine, Grochowski Jean, Grochulski Antoine, Gross Michel, Grinfeld Casimir, Grzybowski Julien, Grzybowski Antoine, Grzybowski Thomas, Guderlej Jean, Gustowicz Constantin, Gutkowski Vincent,

Haak Antoine, Haciski Auguste, Hassman Felix, Hayn Oton, Hauszyld Alexandre, Heysler François, Hoier Jacques, Hołowaszko Pierre, Hołownia Antoine, Hołubowicz Etienne, Honryks Louis, Horodecki Onufre, Hromakowski Mathias, Hryniewicz Michel, Hulewicz Thadée, Huyson Alexandre,

Jabłkowski Louis, Jabłoński Joseph, Jadamczewski Ignace, Japkiewicz Michel, Jakubicz Alexandre, Jakubik Valentin, Jakubowski Jean, Jakubowicz Adam, Janowicz Ignace, Janowski François, Januszewski Paul, Januszewski Napoléon, Janutowicz Lucien, Jarociński Népomucène, Jasiński Jean Népomucène, Jasiński Arthur, Jasiński Charles, Jasiulayts Grégoire, Jaskulski Joseph, Jasiewicz Théodore, Jasiewicz Charles, Jastrzębski Joseph, Jaszczot Joseph, Jatowski Adam, Jawnicki Martin, Jawoysz Constantin, Jedliński Jérôme, Jeliński Michel, Jemielity François, Jeziernicki Joseph,

Jezierski Jean Casimir, Ihnatowski Ignace, Jabkiewicz Stanislas, Józefowicz Casimir, Iwaszkiewicz Joseph, Juchnowicz Adam, Jutrzenka Auguste, Iwanowski Stanislas,

Kaczorowski François, Kaczuryn Jean, Kaczyński François, Kalczycki Joseph, Kalinowski Michel, Kalinowski Paul, Kamiński Antoine, Kamiński Julien, Kamieniobrodzki Félix, Kamieniobrodzki Charles, Kamiński Stanislas, Kamiński André, Kamiński Antoine, Kamiński Michel, Kamiński Nicolas, Karcznoski Paul, Karski Ferdinand, Kasproicz Charles, Kasproicz Antoine, Kowalczewski, Kczewski Alexandre, Kordaczewski Jean, Kierszański Louis, Kiewlicz Etienne, Kierczkowski Jean, Kielkiewicz Nicolas, Kildysz Julien, Kidliński Félix, Klawitter Jean, Klimowicz Vincent, Klinebert Nicolas, Klunicki Michel, Kober Félix, Kober Antoine, Koerber Jean, Koglarski Victor, Kołakowski Thomas, Komadziński Jean, Komecki Constantin, Kopczyński Joseph, Korbut Julien, Korespondecki, Korsak Michel, Kuczborski Onuphre, Korsak Jean, Korsak Joachim, Korwinowski Calixte, Korycki François, Korzeniowski Ferdinand, Korzoń Michel, Kosiński Antoine, Koss Thomas, Kossowski Albin, Kostecki Jean, Kostrzewski François, Kotowski Stanislas, Kotyński Lucien, Kowalski Constantin, Kowalski François, Kowalski Ignace, Kowaszewski Ignace, Kozakiewicz Victor, Kozaryn Paul, Kozłowski Justin, Kozłowski Bernard, Krahass François, Krajewski Antoine, Krause Félix, Krupski Antoine Vincent, Krylczuk Clémens, Krzyżanowski Vincenslas, Krzyżanowski Pierre, Krawczyński François, Kuczka Simon, Kuczkowski Jean, Kuczyński Stanislas, Kuczyński Léopold, Kudelski Charles Fabien, Kujański Louis, Kulesza François, Kulesza Silvestre, Kulickowski Basile, Kulpiński Jean, Kukłyński Antoine, Kurowski Mathias, Kurzanowski Albert, Kusiński Stanislas, Kuśmiński Martin, Kweczkowski Jean, Kwiatkowski Martin, Kwiatkowski Paul, Kwilecki Antoine, Kowalski Jacob,

Lachowicz Jean, Lazarowicz, Ledziński Charles, Lelewel Jean, Lelewel Joachim, Lenartowski Sebastien, Lendzki Joseph, Leopold Mathieu, Lepich Jules, Leśniowski Jules, Leśniowski Jean, Lewandowski Nicolas, Lewandowski Joseph, Lipiński Vincent, Lipiński Jean, Lipka Napoléon, Lipski G., Lisocki Joseph, Lityński Alexandre, Lonowski Antoine Eugène, Lubowidzki Alexandre, Lubieński Sigismund, Lutkiewicz M.,

Lapiński Jean Nepomucène, Łapiński Jean, Ławrynowicz Joseph, Łękowski Adam, Łosiewski Léonard, Łubieński Felix, Łukasiewicz Nicolas, Łukowski Ignace, Łukowski Denis,

Magnucki Marcelin, Majewski Ignace, Majewski Valère, Majeranowski Michel, Makowski Raimond, Malczewski Joseph, Malessa Laurent, Malewicz Ignace, Malicki Théodore, Malinowski Rudolphe, Manalowicz Thomas, Manel Vincent Adolphe, Marcinowski Jules, Marcinowski Thomas, Margiewicz Joseph, Markiewicz Paul, Massalski Vincent, Matecki Blaise, Mateusz, Matulewski M., Mazowiecki Léonard, Mazukiewicz Joseph, Mazurkiewicz Thomas, Mazurski Etienne, Mekarski Nepomucène, Michaelis Sigismund Joseph, Mickiewicz Gaspar, Mickiewicz Edouard, Mierzejewski Paul, Miękiewicz André, Mikłaszewski Vincent, Mikulski François, Mikułowski George, Milczyński Casimir, Milewski Alexandre, Miłowski Thadée, Miriewicz Jean, Mitau, Mohberg Auguste, Moliński Albert, Monkiewicz Michel, Mostowski Arthur Emile, Moszyński Nicodème, Mozdzyński Félix, Mozyko Mathieu, Mysłowski Michel Florian,

Narkiewicz Joseph, Narkiewicz Antoine, Nartowski Joseph, Naruszewicz George, Narwicz Jean Wiktor, Nawrocki Jean, Neyburg Ignace, Nieczkowski Jean, Nientowski Thadée, Nieradzki Marcelin, Nieszkowski Alphonse, Nieweglowski Joseph, Niewiarowicz Michel, Niwiński Nicolas, Noiński Vincent, Nosadowski Romuald, Nowak Barthélémy, Nowakowski Thomas Nowicki Joseph, Nowicki Hilaire, Nowicki Jean,

Obrebski Michel, Obredzki Casimir, Obuchowicz Louis, Ogonowski Théophile, Ogrodziński Jean, Okusko Vincent, Oliwiński Jean, Olszanowski Antoine, Orłowski R., Orłowski Stanislas, Orzelski, Ostrowski Charles, Ostrowski Jean, Ostrowski Charles, Osuchowski Charles, Osuchowski Ignace, Otkiewicz Stanislas, Otocky Antoine,

Pacewicz Michel, Pachulski Florian, Paczek Louis, Palch Antoine, Papierkiewicz Boniface, Paszkowski Jacques, Pawłowski Auguste, Pawłowski Stanislas, Pagowski Félix, Pecner Jules, Perkowski Anaclet, Perzanowski Adrien, Petrulewicz Louis, Piekarski Jean, Piekutowski François, Ponicki Joseph, Piernikiewicz Charles, Pietnicki Léonard, Pietraszewicz Joseph, Pietrulski Casimir, Pijanowski André, Pilecki Stanislas, Piliński Adam, Piotrowski Silvestre Edouard, Piotrowski Philippe, Piotrowski Jean, Piotrowski Mathieu, Piotrowski André, Piotrowski Simon, Plewiński Jean, Popławski Vincent, Popowski Etienne, Porzeziński Valentin, Potocki Hilaire, Potocki Joseph, Prochnicki Alexandre, Prokop Jean, Prosiński François, Przedpeński Paul, Przepalkowski Antoine, Przedziecki Léopold, Przedziecki Charles, Przyborowski Jacques, Przybylski Théophile, Przychalski Antoine, Przylaski Joseph, Przysiecki Pierre, Puchalski Joseph, Putkowsky Antoine, Puzyna Joseph,

Rabecwicz Justin, Raciborski Jean, Raczkowski Joseph, Raczkowski Xavier, Raczynski Joseph, Raczkaytys Georges, Radliński Nicolas, Radoszewski Thomas, Radziejowski Victor, Radziszewski Josaphat Bronislas, Radziszewski Joseph, Rajtarski François, Rakowski Antoine, Rakowski Joseph, Ranachowski Michel, Ratyński Mathias, Raczka Joseph, Rarzewski Pierre, Rechlewicz, Rechlewicz Léon, Rędzicki Antoine, Rippol Michel, Robach Adolphe, Rogalski François, Rogowski Josaphat, Roboziński Napoléon, Rohulski, Stanislas, Rożański Ignace, Rozmarynowski Thomas, Rożycki Michel, Rudkowski Charles, Rudnicki François, Rudziewski Albert, Rupniewski Roch, Rybiński Albert, Rychter Casimir, Ryckiewicz Michel, Rydecki, Rymkiewicz Pierre, Rymkiewicz Ignace, Ryńkiewicz Napoléon, Rymowicz, Rzewuski Théodore, Rogiński Antoine, Rogiński Ferdinand,

Sadowski Félix, Sakin Adam, Sancewicz François, Sołtan Florian, Sawicki Jean, Sawicki Mathieu, Sawicki Félix, Sawicz Joseph, Sagajło Adolphe, Schretter Jacques, Schreyber Chritophe, Schrok Charles, Serednicki Théophile, Siekaczyński Stanislas, Siennicki Joseph, Siennicki Valentin, Sipowicz Bronislas, Skalski Joseph, Skibiński Joseph, Skorzewski Vincent, Skowroński Albert, Skowroński Barthélémy, Skrzetucki Florian, Skrzycki Gaspar, Skrzycki Joseph, Skulimowski Jean, Sladocki Alexandre, Slugocki Thomas, Smarzewski Michel, Smoliński Léopold, Sobulski Stanislas, Socz Alexandre, Sokołowski François, Sokołowski Stanislas, Sołohub Mathias, Sroczyński Jean, Stachowski Hdephonce, Stachowski Hippolite, Stanicki Gaspar, Staniewicz François, Staniewicz Silvestre, Stańkiewicz Casimir, Stańkiewicz Martin, Starzewski Joseph, Starzyński E., Stradowski Joseph, Strzałkowski Charles, Strokowski Agathon, Stulgiński Mathias, Stygniecki Antoine, Stypułkowski Joseph, Suchecki Apolinaire, Suchecki Mathieu, Sulkowski Léon, Sulimirski Faustin, Sulimirski Vincent, Sulimirski Valentin, Supraniak Nicolas, Surkont Joseph, Suski Felix, Sutołowicz Jean, Świętorzecki Louis, Syrewicz Adam, Szadkowski François, Szadkowski Jean, Szaniawski Antoine Maximilien, Szczerba Platon, Szczeny Pierre, Szczeny Joseph, Szegrdowicz Joseph, Szelechowski Jean Nicolas, Szelechowski François, Szelechowski Jean Casimir, Szelis Michel, Szenser Donat, Szostak, Szostery Jean, Sztandke Charles, Szumski Pierre, Szumski Ignace, Szuniewicz Felix, Szuniewicz Napoléon, Szuniewicz Ambroise,

Szustakowski Emile Antoine, Szwalié Eugène, Szwele Ladislas, Szydłowski Mathieu, Szymkiewicz Hilaire, Szymański Albert, Szymański Napoléon, Szyszko Constantin, Stolzman Charles, Szwekowski Jean,

Tański Mathieu, Tarnowski Alexandre, Taroni Bernard, Tedwen Jean, Thielle Guillaume, Thourin Julien, Tkaciewicz Joseph Théodore, Tomaszewski H., Tomaszewski Stanislas, Tomaszewicz Adolphe, Topolski Joseph, Trajanowski Xavier, Trompczyński Louis, Trzebiatowski Ignace, Truszkowski Stanislas, Tukała Ignace, Turski Antoine, Turski Thomas Jean, Tylicki Roman, Tyszkiewicz Victor,

Ulidowski François, Urbanowski Casimir, Urbanowicz André, Urbanowski Pierre,

Walewski Adam, Wawrzyński Vincent, Ważniewicz Michel, Wasowicz Stanislas, Werminiński Antoine, Werowski Bronislas, Wesołowski Chrisostome, Wesołowski Jean, Wękwicz Onuphre, Węrowski Stanislas Casimir, Węgrzynowski Antoine, Wichrowski Jean, Wiemikowski Ildéphonce, Wierzejski Jules Alexandre, Wigurski Stanislas, Wilczyński Elie, Winnicki Adolphe, Wiśniewski Nicolas, Witkowski Michel, Witkowski Abdon, Witwicki Antoine, Włodarski Joseph, Włosek Joseph, Wnukiewicz Grégoire, Wojenka Ignace, Wojucki Denis, Wolański Jean, Woliński Stanislas, Wolski Jean, Wolski Thomas, Wolski Jean, Wolski Paul, Wolyncewicz Félix, Woncewicz Stanislas, Woyciechowski Gaspar, Woytkiewicz Joseph, Woznicki Michel, Wronowski François, Wronski Gaspar, Walentynowicz Onuphre, Wróblewski François, Wyganowski Jules, Wysocki Nicodème, Wysocki Albert, Wysocki Jean, Wysocki Jacques, Wysocki François, Wysokiński Simon, Wyszawski Marcelin, Wyszowski Joseph, Worcell Stanislas, Wołowicz Laurent, Wierzbicki Antoine,

Zabielski François, Zacharewicz Gaetan, Zachary Bech, Zahorski Vincent, Zajaczkowski Julien, Zaleski Adolphe, Zaleski Michel, Zaleski Vincent, Zambrowski Gaetan, Zaniewski Antoine, Zapaśnik Mathieu, Zaremba Antoine, Zaremba, Zarzecki Vincent, Zarzycki Jean, Zawadzki Jean, Zawadzki François Xavier, Ząbkowski Valentin, Zboński Stanislas, Zbierzchowski Louis, Zdrojewski Stanislas, Zdziechewicz Venceslas, Żeglicki Ignace, Żeglicki Stanislas, Zgórski Adolphe, Zieliński Paul, Zieliński Stanislas, Zieliński Ladislas, Zieliński Joseph, Zielski Leon, Zienkiewicz Antoine, Zieniuk Jean Vincent, Ziemecki Napoléon, Ziemiański François, Zienkiewicz Leon, Żołąciński François, Żubrewicz François, Żuchowiecki Antoine, Zwierkowski Valentin, Zwierkowski Stanislas, Zwierkowski Ignace, Zwierkowski Alexandre, Zwierzański Adam, Żyliński Jean, Żyliński.

PREZES KOMITETU NARODOWEGO POLSKIEGO,

DO PEŁNOMOCNIKA WYDZIAŁOWEGO WE FRANCJI.

Celem zniszczenia złego wrażenia i zapobieżenia mylnym domysłom, jakie koniecznie sprawić musiało nieupoważnione przez Komitet i niewłaściwe ogłoszenie w Wywodzie Słownym, raportu ze zrobionych przez Obywateli Tyszkiewicza i Dybowskiego do Towarzystwa Demokratycznego i Pułkownika Władysława Zamojskiego kroków, których wypadek potwierdzenia Komitetu niepozyśkał i pozyśkać nie mógł, Prezes Komitetu pod swoją własną odpowiedzialnością w rzeczy porządkowej działając, poleca niezwłoczne odbicie i rozestanie po zakładach następującego wyjątku z pisma swego urzędowego z dnia 10 b. m. i roku:

« Prezes zebrawszy zdania wszystkich czterech członków obecnego składu Komitetowego, względem rozpoczętych pomiędzy Ob. Tyszkiewiczem, Pełnomocnikiem Komitetowym, w towarzystwie Ob. Dybowskiego, Sekretarza Wydziałowego we Francji z jednej strony, a Pułk. Wła. Zamojskim działającym w imieniu Xięcia Adama Czartoryskiego z drugiej, i w raporcie do zatwierdzenia Komitetu Narodowego przesłanych układów;

Oświadcza niepodobieństwo dalszego traktowania z Pułko. Zamojskim lub innym stronnictwa Monarchiczno Insurekcyjnego wyobrazicielem, na zasadzie bezwarunkowego pełnomocnictwa komukolwiek przez Komitet Narodowy danego.

Powodami Komitetu Narodowego do takowego unieważnienia umów pomiędzy umocowanym przezeń do porozumienia się z przywódcami stronnictwa emigracyjnych, Ob. Tyszkiewiczem i przybranym przezeń Ob. Dybowskim a P. Zamojskim zawartych, były:

1° Niepodzielanie przez Komitet wiary Towa. Monarchicznego, aby Xiążę Czartoryski był w stanie skutecznego i pożytecznego służenia Ojczyźnie, dopóki upoważniać będzie stowarzyszenie które zależnem od niego się ogłosiło, do opierania się na zasadzie monarchicznej, wbrew zaręczeniom przez siebie danym nieprzesądzania woli narodu, który w pierwszym Rządzie swego na ziemi ojczystej manifeste położył zasadę przeciwną: *demokratyczno-republikańską*.

2° Przekonanie Komitetu Narodowego iż działanie stowarzyszenia monarchicznego które popierać dwaj umawiający się za obowiązek swój uznali, będąc oparte na monarchicznej zasadzie i na wierze w człowieka, którego system rewolucja 1830-1831 zgubił, nie jest ani ugruntowanym na dobrém zrozumieniu *zasad dla Polski żywotnych* — ani *przedsięwzięciem w sposób któryby do zamierzonego celu mógł doprowadzić*.

3° Duch ustawy na mocy której Zjednoczenie Komitetowi mandat udzieliło, i który wprost sprzeciwia się uczynieniu członków Zjednoczenia *bezpośrednio w kierunku zależnymi* od którego kolwiek człowieka, chociażby w nim położyli *swę zaufanie*, które nigdy jednak rozciągnąćby się nie mogło aż do upoważnienia go aby *siebie*, nasamprzód, a potem dopiero *Zjednoczeniu* zachować prawo cofnięcia współdziałania, gdyby uważał że *Zjednoczenie samo przez się jest w stanie narodowej potrzebie wystarczyć*, lub że *kroki do wspierania których jest wezwane w skutkach swych do zamierzonego celu doprowadzić nie mogą*. Samo to określenie warunków cofnięcia współdziałania, Komitet uważał za mylne, gdyż sam przez się żaden z odlamów Emigracji, a nawet Emigracja cała, narodowej potrzebie nie wystarcza, co *jedynie kraj o sobie twierdzić może*,

4° Oświadczenie pułkownika Zamojskiego że *Towarzystwo Monarchiczne poddane jest dobrowolnie absolutnej woli i rozporządzeniu Xięcia Adama Czartoryskiego*. — Takowe poddanie się, dopóki niezaprzeczone, z jednej strony niedozwala absolutnego poddania się władzy narodowej, z drugiej kładzie nieprzełamaną zawadę celowi przez Komitet wytkniętemu ku zlanu się w jedność emigracyjną, przez postawienie

na miejscu dzisiejszych władz korporacyjnych; jednej tylko zwierchności *emigracyjnej*, zależnej od władzy narodowej jaka w oswoobodzonym stanąć może kraju.

5° Głębokie nareszcie Komitetu przeświadczenie że działania Xięcia Czartoryskiego są dla kraju szkodliwe, a zatem że ich poparcie które pułkownik Zamojski uważa za potrzebne do postawienia go w możności uczynienia ich skutecznymi, byłoby grzechem względem Polski. — Z resztą większość Zjednoczenia, wierna swym tylokrotnym oświadczeniom, która w tej mierze zdanie Komitetu podziela, cofnąwszy swe współdziałanie, poparcie takowe bardzo słusznie w niweczby obróciła, i zostawiła Komitet przy grzechu upozorowania jedynie powagi nieistniejącej i szkodliwej, jaką się Xiążę Czartoryski w oczach kraju przyodziewać usiłuje.

Z tych to powodów Komitet Narodowy odmówił swego uświęcenia umowom które sobie za cel położyły popieranie działań stowarzyszenia monarchicznego, a za środek obrały zrobienie Zjednoczenia zależnem we wszystkich jego krokach od człowieka, który przedewszystkiem musiałby kierować się potrzebą zachowania tej zgodności działań dla którejby go kierownikiem Zjednoczenia zamianowano.

Komitet więc postanowił, niezrywając żadnych porozumień się sposób właściwy i zgodny z niepodległością dzisiejszych działań Zjednoczenia prowadzonych, położyć za konieczną tych porozumień się podstawę (zgodnie ze swą odezwą z dnia 22 Marca r. b.) uznanie Rządu Narodowego, a jako jego dowód, uznanie zasad w Manifestie jego z dnia 22 Lutego wydanego w Krakowie wyłożonych; za cel ich zaś złożenie wszelkiej korporacyjnej władzy w ręce jednej, wspólnej, przez połączone ważniejsze odlamy Emigracyjne uznanej.

Sprowadzić na tę drogę wszystkie Władze, stowarzyszenia i przywódców emigracyjnych, za pomocą braterskiego porozu miewania się, będzie przedmiotem dalszych usiłowań Komitetu. Niemoże przecie zataić że prawdziwej jedności podobieństwo upatruje jedynie w tych stowarzyszeniach i osobach, które z przekonania, nie z musu, podzielały zasady Manifestu narodowego, i z tego powodu odnawia swoje wezwanie do *Towarzystwa Demokratycznego* i do *Demokracji XIX^o Wieku* oraz do stowarzyszeń na ludowej zasadzie opartych, aby nie odrzucały po bratersku im podawanej ręki, i nie odstręczały się ogłoszeniem bezużyteczności pierwszych kroków którego to ogłoszenia Komitet nie upoważnił, i tém mniej się spodziewał, że równie jemu jak głosicielom raportu z dnia 27go Marca wiadomem było iż *opowiedzenie chwilowego czasem odmówienia, stać się może nową trudnością do późniejszych porozumień*.

Bruxella, dnia 14 Kwietnia 1846 roku.

Pozdrowienie i braterstwo,

Prezes Komitetu Narodowego Polskiego,

Worcell Stanisław.

RAPORT.

DO PREZESA KOMITETU NARODOWEGO POLSKIEGO

PEŁNOMOCNIK TEGOŻ KOMITETU WE FRANCJI.

Wywód Słowny N° 35 obejmujący odezwę Komitetu Narodowego Polskiego, powinien być zrobić inne wrażenie na Emigracji Zjednoczonej jak to, które się zdaje objawiać w Paryżu. Odezwa Komitetu z dnia 22 Marca r. b. obejmuje zasady jakie sobie położyła władza Zjednoczenia, jakie ją ożywiały, od początku istnienia swego. Połączenie się żywiołów demokratycznych na podstawie manifestu narodowego w Krakowie 22 Lutego r. b. ogłoszonego, było jej celem, było jej zamia-

rem i wskazówką postępowania! Tym czasem pominięto rzecz urzędową ciała reprezentacyjnego, wzięto za powód obwinienia władzy, raport zdany przez pełnomocników.

W liczbie trzech pełnomocników znajdowałem się, a raport obejmuje działanie początkowe moje z Sekretarzem wydziałowym, działanie moje gdy z dwoma wspomnianymi był w miejscu pobytu Centralizacji Towa. Demok. i działanie dwóch Pełnomocników bez mego uczestnictwa, rozmawiających z Stowa. Monarchicznym czyli jego realnym reprezentantem! Lecz każdy za swe działanie lub umowy odpowiada, ja zaś nie chcę być odpowiedzialnym za to, do czego ręki nie przyłożyłem. Jednak i tu rozróżnić wypada chęć zbliżenia Emigracji aby wspólnie służyła sprawie narodowej, przy zachowaniu swego koloru, od poddania się jakiemu bądź stronnictwu.

Decyzja Komitetu nie zapadła, a więc osądzenie, raczej potępienie władzy przedwczesne; raport Pełnomocników nie stanowił decyzji.

Chciałem w Wywodzie zamieścić moje następne z Centralizacją porozumienia się, lecz brak miejsca i przyspieszenie druku pominięcia jego było powodem.

O porozumiewaniu się tak pisałem: « Pełnomocnik Komitetu Narodowego Polskiego we Francji, donosi Zjednoczonej Emigracji, iż na żądanie Centralizacji Towarzystwa Demokratycznego powtórnie z członkami jej w przedmiocie połączenia się rozmawiał. Jakkolwiek twierdzili, że Ob. Malinowski nie będąc członkiem Centralizacji nie mógł w jej imieniu deklaracji robić, jednakowoż z konkluzją poprzednią tegoż obywatela zgadzali się. — Aby bez form przepisanych weszli członkowie Zjednoczenia do Towarzystwa Demokratycznego Polskiego, i jako członkowie Towarzystwa Demokratycznego Polskiego wotowali na nową Centralizację. — Na to oświadczyłem że, zamiarem Zjednoczenia jest łączyć się nie w ciała do Towarzystwa Demokratycznego Polskiego, bo być użytecznym sprawie narodowej pragnie, i to siłami połączeniem, a nie chce ani korzystać z zasługi Centralizacji, ani brać jej winy na swą odpowiedzialność. — Przedmiot ten opisuję Komitetowi obszernie, jego decyzji żądam, i o dalszych krokach jakie przedsięwzięte zostaną, donoszę. Nadmieniam tylko, że Centralizacja pomimo umówienia się ze mną już poprzednio zarządziła wybory na zupełne odnowienie się w swém małym gronie. » Było to 4 Kwietnia r. b.

Następnie chciałem się porozumiewać z Demokracją XIX wieku, i jej przedstawiłem warunki połączenia żywiołów demokratycznych w Emigracji.

a. Połączenie demokracji w Emigracji na zasadzie manifestu Krakowskiego — inaczej — Towarzystwo Demokratyczne Polskie, Zjednoczenie, i Demokracja XIX wieku chciałyby swe manifesty za podstawę wsuwać.

b. Wyznaczenie Komisji pojednawczej, — dwóch z Zjednoczenia — dwóch z Towarzystwa Demokratycznego polskiego, — jednego z Demokracji XIX wieku.

c. Zawieszenie działań Komitetu, Centralizacji, i reprezentantów Demokracji XIX wieku a działanie komisji śpieszne.

d. Wybór ogólnej władzy przez wszystkich co manifest Krakowski podpiszą.

e. Organizacja jak najkrótsza, tymczasowa, formacja gmin czy sekcji, pełnienie obowiązków ścisłe, zaręczona uległość Władzy.

Warunki te trafiały do przekonania Demokracji XIX wieku, i obiecano konferencją zrobić z Centralizacją Towarzystwa Demokratycznego, która ja do tej narady wzywała.

Z powodu wyjazdu członków Komitetu i niezostawania razem, przedstawiłem te same warunki członkom Komitetu.

Komitet w większości zgadzał się na moją propozycję z małemi co do formy nic nie znaczącemi, co do rzeczy główniej, proponowanemi zmianami.

Komitet upoważnił mnie do działania stanowczego i umówienia się z Centralizacją. Znowu więc do niej poszedłem.

Centralizacja oświadczyła mi:

Ad a. Że połączenia szybkiego a potrzebnego w tej chwili nie widzi jak przez wniście do Towarzystwa Demokratycznego i podpisanie aryngi jaką ułożą, której treść: że manifest Krakowski wypływem manifestu Towarzystwa Demokratycznego Polskiego, a ten manifest który gazety ogłosiły jest mylny z powodu niedokładnego tłumaczenia na język niemiecki z niemieckiego na francuzki a na koniec z francuzkiego na polski; że manifest realny mają i ogloszą.

Ad b. Że wyznaczenie Komisji byłoby niedogodne bo stosunki jakie z Krajem ma Centralizacja, tylko sama kontynuować może; lub nowa Centralizacja zaszczycona zaufaniem Towarzystwa Demokratycznego Polskiego, znanego w Kraju przez działających.

Ad c. Że zawieszenie działań Centralizacji bez szkody ogólnej miejsca mieć niemoże, a nowe Kombinacje robić się prędko jak dziś potrzeba nie dają, tym więcej że i rapport delegowanych Komitetu i pismo Zjednoczenia *Orzeł Biały*, mówią o współdziałaniu z monarchistami, na co zezwolić Towarzystwo Demokratyczne nie może,

Ad d. Że nowe wybory trwać by mogły długo ze szkoda sprawy, przeto wszyscy demokraci na te przystać powinni które Centralizacja zarządziła, i to z konieczności; nie mogąc czekać na żadne kombinacje stronnictw, gdy jej skład do dwóch osób zmniejszył się i tylko tymczasowo trzech do pomocy przybrała.

Ad e. Że o organizacji i o dyskusji zapomnieć w tak nagłych chwilach wypada, bo to rzecz podrzędna; a przyjąć tę którą się rządzi Towarzystwo Demokratyczne Polskie.

Żadne przedstawienia moje nie skutkowały. — Demokracja zaś XIX^o Wieku, lubo jeszcze nie wcieliła się do Towarzystwa Demokratycznego Polskiego, jednak gotowa to zrobić, byle tylko Manifest krakowski był przyjęty.

Niechajże Komitet stanowczo wyzreknie, co do raportu trzech pełnomocników, aby Zjednoczenie wyprowadzić z błędu i oraz niechaj zadecyduje jak dalej mam postąpić.

Po takim oświadczeniu się jak wyraziłem Centralizacji, niema innego sposobu jak łączyć się w Demokrację emigracyjną, co będzie zupełnie przeciwne pierwszemu celowi zjednoczenia Emigracji, na zasadach w prawdzie demokratycznych, lecz bez nazwiska demokracji zawiązanego — albo wcielić się do Towarzystwa Demokratycznego Polskiego.

Innego sposobu działania nie widzę, łączenia się nawet pod jaką bądź postacią z Towarzystwem Monarchicznym nie podzielam, i oczekuję postanowienia które będzie wskazówką do oświadczenia się z uległością władzy, lub do jej opuszczenia.

Dnia 14 Kwietnia 1846 roku, z Wersalu.

Zwierkowski Walenty.

WYSZŁA Z DRUKU W POITIERS BROSZURA POD TYTUŁEM:

Myśli o wychowaniu narodowym przez A.-N. Dybrowskiego, profesora języków żyjących przy Kolegium królewskim w Poitiers, sprzedaje się w Paryżu w Biórze Zjednoczenia, rue St-Jacques, n° 168 i w Księgarni Katolickiej polskiej, n° 16, rue Seine-St-Germain, po cenie c. 50.

Ob. *Sabin Adam*, mieszkający w Hayre, rue St-Jacques, n° 42, prosi niniejszém Gminy, Sekcje i pojedyncze osoby, któreby wydawały do Emigracji polskiej projekta, oświadczenia i t. p., aby takowe przesyłać mu raczyły pod adresem wyżej wskazanym.

Karpicki Paweł ze chce się zgłosić do Bióra Zjednoczenia, w Paryżu, rue St-Jacques, n° 168, po odebraniu listu.

W Drukarni i Litografii MAULDE i RENOU,